

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Одеське відділення Міжнародного благодійного фонду
національної пам'яті України
Академічний центр «Наука та освіта»
Одеський академічний центр Міжнародної академії наук

Програма
3-ї науково-практичної конференції
**«Феномен тоталітаризму,
його прояви та шляхи подолання»**

9–11 квітня 2015 року

Одеса • ОНУ • 2015

3-тя науково-практична конференція
**«Феномен тоталітаризму,
його прояви та шляхи подолання»**

150-річчю
Одеського університету
присвячується

Шановні колеги!

Комплексна програма «Феномен тоталітаризму, його прояви та шляхи подолання» започаткована в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова у 2012 році. Розміщена на сайті ОНУ: <http://onu.edu.ua/uk/science/sprograms/>

За планом науково-дослідних робіт ОНУ на 2013–2017 роки затверджена комплексна міжфакультетська міжкафедральна тема № 110 «Дослідження феномену тоталітаризму, його проявів та шляхів подолання» (наказ № 778-18 від 14.03.2013 року, державний реєстраційний номер 0113U002696).

Протягом двох років за програмою і темою відбулись дві наукові конференції ОНУ (25–27 квітня 2013 року, 10–12 квітня 2014 року) та міжнародна науково-практична конференція «Особа в тоталітарному суспільстві: рефлексії XXI століття» (23–27 червня 2013 року).

У 2015 році проводиться 3-тя науково-практична конференція «Феномен тоталітаризму, його прояви та шляхи подолання» (9–11 квітня).

На 2016 рік запланована 4-та науково-практична конференція «Феномен тоталітаризму, його прояви та шляхи подолання».

Запрошуємо до участі в комплексній програмі, науковій темі, конференціях і всіх наступних заходах.

Довідки за тел.: (048) 700-69-50, 094 952-99-50, 098 413-83-26
e-mail: razum@onu.edu.ua; razum@ukr.net
Лідія Всеволодівна Ковальчук

На обкладинці – фото Фелікси Ковальчик
«Пам'яті Олега Соколова. Перейти безодню» (2011)

Порядок роботи:

9 квітня (четвер)

Головний корпус ОНУ

вул. Дворянська, 2, 2-й поверх, конференц-зал та ауд. 72

3 11:30 – реєстрація учасників і гостей.

12:00 – відкриття конференції та перше засідання: **«Феномен тоталітаризму і посттоталітаризму: теоретичні та практичні аспекти»** (конференц-зал).

16:00 – друге засідання: **«Феномен тоталітаризму: історичні аспекти (1919–1930-ті)»** (ауд. 72).

10 квітня (п'ятниця)

Гуманітарний корпус ОНУ

Французький бульвар, 24/26, новий корпус, 2-й поверх,
конференц-зал (ауд. 202)

10:00 – третє засідання: **«Феномени тоталітаризму й авторитаризму: історичні аспекти (1940–2000-ні)»**.

14:00 – четверте засідання: **«Феномен тоталітаризму і посттоталітаризму: психологічні, етичні та естетичні аспекти»**.

11 квітня (субота)

Гуманітарний корпус ОНУ

Французький бульвар, 24/26, новий корпус, 2-й поверх,
конференц-зал (ауд. 202)

10:00 – п'яте засідання: **«Посттоталітарна сучасність: проблеми й перспективи»**.

14.00 – круглий стіл «Стратегії гуманітарного розвитку України: шляхи виходу з тоталітарного минулого й пострадянської посттоталітарної сучасності».

Підведення підсумків та закриття конференції.

Регламент:

- доповіді (включаючи презентації) – до 10 хвилин;
- запитання після кожної доповіді й обговорення – до 15 хвилин;
- підведення підсумків засідання – до 15 хвилин;
- виступи на круглому столі – 7–8 хвилин;
- участь в обговоренні – 3–4 хвилини;
- підведення підсумків роботи конференції – до 20 хвилин.

Робочі мови конференції – українська та російська.

//////////////////////////////////// **9 квітня (четвер), з 12:00** //////////////////////////////////////

Відкриття конференції

Перше засідання

**«Феномен тоталітаризму і посттоталітаризму:
теоретичні та практичні аспекти»**

*Головний корпус ОНУ
вул. Дворянська, 2, 2-й поверх, конференц-зал*

Ведучі – кандидат філологічних наук, доцент
Лідія Всеволодівна Ковальчук,
кандидат історичних наук, доцент
Едуард Петрович Петровський

Секретар – студентка 4-го курсу історичного факультету ОНУ
Оксана Юріївна Лаврі

1. Контуры патримониального режима в политико-антропологической перспективе.

Докладчик – кандидат политических наук, старший преподаватель кафедры политологии Института социальных наук ОНУ *Михаил Александрович Шабанов.*

2. Структура і антиструктура в концепції Чарльза Тейлора.

Доповідач – аспірант кафедри філософії і основ загальногуманітарного знання філософського факультету ОНУ *Альона Юріївна Долгочуб.*

Науковий керівник – доктор філософських наук, професор *Інна Володимирівна Голубович.*

3. Типології політичних систем і місце в них тоталітаризму.

Доповідачі – кандидат юридичних наук, доцент кафедри загальноправових дисциплін та міжнародного права економіко-правового факультету ОНУ *Оксана Дмитрівна Гринь* та студентка 4-го курсу економіко-правового факультету ОНУ *Вікторія Сергіївна Стеблюк.*

4. Сохранение элементов тоталитарного дискурса в переходных обществах.

Докладчик — доктор политических наук, профессор кафедры политологии Института социальных наук ОНУ *Мария Ильинична Милова*.

5. Практики повсякденного тоталітаризму: легітимація зла.

Доповідач — магістрант філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (відділення політології), співробітник інформаційного відділу Центру досліджень визвольного руху *Анна Ярославівна Олійник*.

Науковий керівник — кандидат політичних наук, доцент *Валерій Петрович Гончарук*.

6. Война памяти и перезагрузка тоталитаризма.

Докладчик — доктор философских наук, профессор кафедры философии естественных факультетов философского факультета ОНУ *Оксана Андреевна Довгополова*.

7. Деятельность «Антисталинского клуба» в Перми.

Выступление по скайпу кандидата философских наук, доцента кафедры гуманитарных дисциплин Пермского филиала национального исследовательского университета «Высшая школа экономики» *Алексея Александровича Каменских*.

Підведення підсумків засідання
Перерва 15–20 хвилин

//////////////////////////////////// **9 квітня (четвер), з 16:00** //////////////////////////////////////

Друге засідання

«Феномен тоталітаризму: історичні аспекти (1919–1930-ті)»

Головний корпус ОНУ
вул. Дворянська, 2, 2-й поверх, ауд. 72

Ведучі — кандидат філологічних наук, доцент
Лідія Всеволодівна Ковальчук,
кандидат історичних наук, доцент
Олександр Григорович Шишко

Секретар — магістрант філософського факультету КНУ імені Тараса Шевченка *Анна Ярославівна Олійник*

1. Розстрільні списки Одеської надзвичайної комісії (квітень — червень 1919 року).

Доповідач — кандидат історичних наук, доцент кафедри соціології, філософії та права Одеської національної академії харчових технологій *Олександр Григорович Шишко*.

2. На шляху до радикалізму: Західноукраїнська народна республіка за часів диктатури Євгена Петрушевича (1919–1923).

Доповідач — студентка 2-го курсу історичного факультету ОНУ (кафедра історії України) *Анастасія Сергіївна Попик*.

Науковий керівник — кандидат історичних наук, доцент *Едуард Петрович Петровський*.

3. Прихід до влади націонал-соціалістичної робітничої партії Німеччини (1933).

Доповідач — студент 2-го курсу історичного факультету ОНУ (кафедра нової та новітньої історії) *Вадим Володимирович Трофименко*.

Науковий керівник — доктор історичних наук, професор *Поліна Іванівна Барвінська*.

4. Матеріали одеської газети «Чорноморська комуна» як джерело вивчення подій громадянської війни в Іспанії (1936–1939): позиція радянської влади та реакція суспільства.

Доповідач — студентка 4-го курсу історичного факультету ОНУ (кафедра історії України) *Оксана Юріївна Лаврі*.

Науковий керівник — кандидат історичних наук, доцент *Едуард Петрович Петровський*.

5. Терор і сімейна пам'ять.

Доповідач — аспірант кафедри філософії і основ загальногуманітарного знання філософського факультету ОНУ *Вікторія Олегівна Полякова*.

Науковий керівник — доктор філософських наук, професор *Інна Володимирівна Голубович*.

6. Протидія проявам тоталітаризму як рефлексія на трагедію власної родини (на прикладі роду Гордієвських).

Доповідач — студент 2-го курсу судномеханічного факультету Одеського національного морського університету (кафедра українознавства, історико-правових та мовних дисциплін) *Владислав Іванович Макушинський*.

Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент *Валерій Валерійович Левченко*.

Підведення підсумків засідання

////////////////////////////////// **10 квітня** (п'ятниця), з 10:00 //////////////////////////////////

Третє засідання

«Феномени тоталітаризму й авторитаризму: історичні аспекти (1940–2000-ні)»

*Гуманітарний корпус ОНУ
Французький бульвар, 24/26, новий корпус, 2-й поверх,
конференц-зал (ауд. 202)*

Ведучі – кандидат філологічних наук, доцент
Лідія Всеволодівна Ковальчук,
кандидат історичних наук, доцент
Валерій Валерійович Левченко

Секретар – магістрант філософського факультету
КНУ імені Тараса Шевченка
Анна Ярославівна Олійник

1. Вчені-євреї Одеси у вирі політичних репресій першої половини ХХ століття.

Доповідач – кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін Одеського національного морського університету *Валерій Валерійович Левченко*.

2. Легальна преса генерального округу «Дніпропетровськ» як джерело концептуального дослідження антисемітської пропаганди (1941–1943).

Доповідач – аспірант кафедри історії України Криворізького державного педагогічного інституту Криворізького національного університету *Катерина Олегівна Долгорученко*.

Науковий керівник – доктор історичних наук, професор *Валентина Олексіївна Шайкан*.

3. «Біла троянда» – антинацистський рух спротиву у студентському середовищі Німеччини (1942–1943).

Доповідач – студентка 1-го курсу Інституту соціальних наук ОНУ (кафедра історії та світової політики) *Олександра Юріївна Кузик*.

Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент *Микола Андрійович Шевчук*.

4. Діяльність ОУН-УПА на півдні України в роки Другої світової війни: сутнісний аспект.

Доповідач – студент 1-го курсу Інституту комп'ютерних технологій, автоматизації і логістики Одеської національної академії зв'язку імені О. С. Попова (кафедра філософії та історії України) *Юрій Олександрович Байдан*.

Науковий керівник – кандидат історичних наук, доцент *Едуард Петрович Петровський*.

5. Советская военная администрация в Германии (1945–1949).

Докладчик – студентка 4-го курсу исторического факультета ОНУ (кафедра новой и новейшей истории) *Анна Яковлевна Шевчук*.

Научный руководитель – доктор исторических наук, профессор *Полина Ивановна Барвинская*.

6. Режим Франко: между тоталитаризмом и авторитаризмом (1939–1975).

Докладчик – студентка 4-го курсу Інституту соціальних наук ОНУ (кафедра міжнародних відносин) *Ксенія Фаїковна Пашаєва*.

Научный руководитель – доктор политических наук, профессор *Ольга Ильинична Брусиловская*.

7. Папа Іван Павло II: тоталітаризм через призму власного досвіду (1920–2005).

Доповідач – магістрант гуманітарного факультету Українського католицького університету (Львів) (магістерська програма «Історія») *Тетяна Степанівна Бобик*.

Науковий керівник – доктор історичних наук, професор *Ігор Ярославович Сковчиляс*.

Підведення підсумків засідання
Перерва 25–30 хвилин

//////////////////////////////////// **10 квітня** (п'ятниця), з 14:00 //////////////////////////////////////

Четверте засідання

**«Феномен тоталітаризму і посттоталітаризму:
психологічні, етичні та естетичні аспекти»**

*Гуманітарний корпус ОНУ
Французький бульвар, 24/26, новий корпус, 2-й поверх,
конференц-зал (ауд. 202)*

Ведучі – кандидат філологічних наук, доцент
Лідія Всеволодівна Ковальчук,
кандидат психологічних наук, доцент
Світлана Леонідівна Чачко

Секретар – студентка 4-го курсу історичного факультету ОНУ
Оксана Юріївна Лаврі

1. Філософія серця як альтернативний шлях розвитку національної самосвідомості українців.

Доповідач – студентка 4-го курсу філософського факультету ОНУ (кафедра культурології) *Олена Сергіївна Козакова.*

Науковий керівник – кандидат філософських наук, доцент *Ірина Іванівна Старовойтова.*

2. Творчість і влада: доля Михайла Жука у 1920–1930-х роках.

Доповідач – заступник директора з наукової роботи Одеського літературного музею *Олена Леонідівна Яворська.*

3. Зарубежна література на постсоветском просторі: «кривое зеркало» советского перевода.

Докладчик – кандидат філологічних наук, доцент, докторант Київського національного університету імені Тараса Шевченка *Наталья Николаевна Рудницкая.*

4. Осмислення тоталітаризму на заняттях зі світової літератури в технічному навчальному закладі (на прикладі казки-притчі Джорджа Орвелла «Скотоферма» (1945).

Доповідач – викладач світової літератури Одеського коледжу транспортних технологій *Людмила Іванівна Петровська.*

5. Способы манипуляции сознанием человека в тоталитарном государстве (на материале романа Курта Воннегута «Колыбель для кошки» (1963).

Докладчик – студентка 2-го курсу факультета романо-германської філології ОНУ (кафедра зарубіжної літератури) *Дарія Александровна Верягина.*

Научний керівник – кандидат філологічних наук, доцент *Лідія Семеновна Савкова.*

6. Народ vs диктатор глазами писателя (по роману Даниэля Пеннака «Диктатор и гамак» (2003).

Докладчик – кандидат філологічних наук, доцент кафедри зарубіжної літератури факультета романо-германської філології ОНУ *Лідія Семеновна Савкова.*

Підведення підсумків засідання

//////////////////////////////////// **11 квітня** (субота), з 10:00 //////////////////////////////////////

П'яте засідання

**«Посттоталітарна сучасність:
проблеми й перспективи»**

*Гуманітарний корпус ОНУ
Французький бульвар, 24/26, новий корпус, 2-й поверх,
конференц-зал (ауд. 202)*

Ведучі – доктор філософських наук, професор
Оксана Андріївна Довгополова,
кандидат філологічних наук, доцент
Лідія Всеволодівна Ковальчук

Секретар – аспірант кафедри культурології
філософського факультету ОНУ
Тимофій Миколайович Черопіта

1. Роль реклами в інформаційному обществі.

Докладчик – магістрант кафедри соціології Інститута соціальних наук ОНУ *Викторія Геннадіївна Баласанян.*

Научний керівник – кандидат соціологічних наук, доцент *Елена Владимировна Князева.*

2. Соціальні мережі і неформальні практики в Китайській народній республіці.

Доповідач – магістрант кафедри політології Інституту соціальних наук ОНУ *Андрій Андрійович Гончаров*.

Науковий керівник – кандидат політичних наук, старший викладач *Михайло Олександрович Шабанов*.

3. Конкуренція повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування: пережитки радянської моделі.

Доповідачі – кандидат юридичних наук, доцент кафедри загальноправових дисциплін та міжнародного права економіко-правового факультету ОНУ *Олена Іванівна Донченко* та студент 5-го курсу економіко-правового факультету ОНУ *Олексій Олександрович Ярошенко*.

4. Українська мемуарна та щоденникова література ХХ століття як засіб протидії апологетизації тоталітаризму.

Доповідач – аспірант кафедри історії України історичного факультету ОНУ *Ігор Іванович Стамбол*.

Науковий керівник – доктор історичних наук, професор *Вадим Михайлович Хмарський*.

5. Історична освіта й осмислення тоталітаризму: шкільні підручники про трагедії етносів в Україні у ХХ столітті.

Доповідач – науковий співробітник Українського центру культурних досліджень (Київ) *Надія Кузьмовна Гончаренко*.

6. Новая драма: на пути к переосмыслению тоталитарного насилия.

Докладчик – кандидат філологічних наук, доцент кафедри медіакомунікацій школи журналістики і медіакомунікацій Українського католицького університету (Львів) *Юлія Александровна Голодникова*.

7. Інституціоналізація недовіри як засіб протистояння тоталітаризму.

Доповідач – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Черкаського державного технологічного університету *Оксана Миколаївна Кожемякіна*.

Підведення підсумків засідання

//////////////////////////////////// **11 квітня (субота), з 14:00** //////////////////////////////////////

Гуманітарний корпус ОНУ
Французький бульвар, 24/26, новий корпус, 2-й поверх,
конференц-зал (ауд. 202)

Круглий стіл

«Стратегії гуманітарного розвитку України: шляхи виходу з тоталітарного минулого й пострадянської посттоталітарної сучасності»

Ведуча – доктор філософських наук,
професор кафедри філософії
і основ загальногуманітарного знання
філософського факультету ОНУ
Інна Володимирівна Голубович

Запрошені до участі:

Михайло Юрійович Борисов, старший викладач кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин Інституту математики, економіки та механіки ОНУ імені І. І. Мечникова;

Емма Августівна Гансова, доктор філософських наук, професор кафедри соціології Інституту соціальних наук ОНУ імені І. І. Мечникова;

Інна Володимирівна Голубович, доктор філософських наук, професор кафедри філософії і основ загальногуманітарного знання філософського факультету ОНУ імені І. І. Мечникова;

Оксана Андріївна Довгополова, доктор філософських наук, професор кафедри філософії природничих факультетів філософського факультету ОНУ імені І. І. Мечникова;

Сергій Миколайович Єрмошкін, філолог, юрист, PhD, директор громадської наукової організації «Інститут ромознавства»;

Андрій Семенович Крупник, кандидат політичних наук, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України;

Марія Іллівна Мілова, доктор політичних наук, професор кафедри політології Інституту соціальних наук ОНУ імені І. І. Мечникова;

Ганна Олександрівна Місюк, старший науковий співробітник Одеського літературного музею;

Світлана Володимирівна Овчаренко, доктор філософських наук, професор кафедри філософських і соціально-політичних наук Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України;

Галина Тимофіївна Паламарчук, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії природничих факультетів філософського факультету ОНУ імені І. І. Мечникова;

Ірина Іванівна Старовойтова, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії природничих факультетів філософського факультету ОНУ імені І. І. Мечникова;

Геннадій Олександрович Тараканов, магістр теології, випускник Християнського гуманітарно-економічного відкритого університету (Одеса);

Тимофій Миколайович Черопіта, аспірант кафедри культурології філософського факультету ОНУ імені І. І. Мечникова;

Сергій Павлович Шевцов, доктор філософських наук, доцент кафедри філософії природничих факультетів філософського факультету ОНУ імені І. І. Мечникова;

Микола Андрійович Шевчук, кандидат історичних наук, завідувач кафедри історії та світової політики Інституту соціальних наук ОНУ імені І. І. Мечникова.

Запрошуються до участі учасники конференції та наукового семінару з проблем подолання тоталітаризму.

Питання для обговорення

1. Типологія й еволюція понять: «тоталітаризм», «комунізм», «фашизм», «нацизм», «неонацизм», «авторитаризм», «антифашизм», «антитоталітаризм» тощо.

2. Історична пам'ять у посттоталітарному українському суспільстві: примирення і нові виклики.

3. Соціальні міфи сучасності: погляд на радянське минуле з позицій XXI століття.

4. Гуманітарна політика України: витоки, принципи, правові гарантії подолання тоталітаризму.

5. «За» чи «проти»? Люстрація пам'яток історії та культури, назв населених пунктів та вулиць тощо: наслідок зваженої політики чи стихійна емоційна складова?

6. Українські реалії: формування нової політичної еліти в Україні. Влада і громада: конкуренти чи партнери?

7. Тоталітарна особистість і тоталітарна ментальність — кількісно-якісний рівень представлення в українському суспільстві.

8. (Не)розрив з тоталітарним минулим: чим обумовлений вибір пострадянських країн?

9. Національна ідентичність в практиці подолання тоталітарного минулого.

Рекомендовані джерела

Вятрович В. (Не)преодоланный тоталитаризм. Украинский урок // Зеркало недели. — 2014. — 21 марта.

http://gazeta.zn.ua/history/ne-preodolenny-totalitarizm-ukrainskiy-urok_.html

Гронская Н. Э., Зусман В. Г., Батищева Т. С. Сопоставление тоталитарных дискурсов: три риторы, три текста, три языка // Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. Серия: Филология. — Вып. 1/2. — Н. Новгород, 2013. — С. 56–62.

<http://cyberleninka.ru/article/n/sopostavlenie-totalitarnykh-diskursov-tri-ritora-tri-teksta-tri-yazyka>

Гулик І. Коротке есе про мотивації: На чому стоїть українська державність, кого вона потрактує як героїв, до кого ставиться як до негідників. [Електронний ресурс]

http://espresso.tv/blogs/2015/03/17/kоротке_есе_pro_motyvaciyi

Деренский В. Ю. Тоталитаризм как экзистенциальный феномен // Гуманитарный вектор. Серия: История, политология. — 2014. — Вып. 3 (39). — С. 122–129.

<http://cyberleninka.ru/article/n/totalitarizm-kak-ekzistentsialnyy-fenomen>

Колісник Ю. Подолання рудиментів тоталітаризму в інформаційному просторі України // Вісник Львівського університету. — Серія: Журналістика. — 2011. — Вип. 34. — С. 109–115.

http://lnu.edu.ua/faculty/jur/publications/visnyk34/visnyk%2034_P1_13_Kolisnyk.pdf

Лебон Г. Психология народов и масс. – СПб.: Макет, 1995.
<http://lib.ru/POLITOLOG/LEBON/psihologia.txt>

Михалева Г. Преодоление тоталитарного прошлого: зарубежный опыт и российские проблемы // Неприкосновенный запас. – 2009. – № 6 (68).

<http://www.nlobooks.ru/sites/default/files/old/nlobooks.ru/rus/nz-online/619/1616/1630/index.html>

Московичи С. Век толп / Пер с фр. – М.: Центр психологии и психотерапии, 1998. – 480 с.
<http://www.soc.univ.kiev.ua/LIB/PUB/M/MOSKOVICH/vektolp.pdf>

Овчаренко С. В. Гуманітарна та культурна політика: навчальний посібник. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. – 155 с.
<http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/ovcharenko.pdf>

Овчаренко С. В. Гуманітарна політика та національна культура // Актуальні проблеми державного управління. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2010. – Вип. 3 (43). – Т. 1. – С. 123–130.

Овчаренко С. В. Державне управління в контексті універсальної моделі соціокультурної самоорганізації // Актуальні проблеми та перспективи розвитку публічного управління: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. 25 жовтня 2013. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. – С. 150–151.
http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/31_10_13.pdf

Орел Н. Психологические механизмы влияния тоталитарных групп на личность: профилактика и преодоление зависимости // Контроль сознания и методы подавления личности: Хрестоматия / Сост. К. В. Сельченко. – Минск: Харвест; М.: АСТ, 2001. – 624 с. – С. 413–443.
<http://psyfactor.org/sekta6.htm>

Психология господства и подчинения: Хрестоматия / Сост. А. Г. Чернявская. – Минск: Харвест, 1998.
http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Chern/index.php

Психология масс: Хрестоматия / Ред.-сост. Д. Я. Райгородский. – Самара: Бахрах, 1998. – 592 с.
<http://dfiles.ru/files/6nvtgk4fo>

Уемов А. И. Системный анализ тоталитарного массового сознания. [Электронный ресурс]
<http://uemov.org.ua/publications/31-2012-06-25-11-44-03/111-2013-04-03-19-46-29.html>

фон Хаген М. Сталинизм в свете постсоветской исторической рефлексии // Политическая наука современной России: тенденции развития. – М., 2000. – С. 167–184.

Статті, надані учасниками конференції

Гансова Е. А. Україна в пошуках державності.

Голозубов А. В. Культ и профанация героического в социокультурном пространстве XX века: опыт тоталитаризма и общества потребления.

Голубович И. В. Феномен свидетельства и современные стратегии гуманитаристики.

Черопита Т. Н. Проблема раскрытия сущности тоталитаризма в современном школьном образовании.

Шевцов С. П. К вопросу о роли образования в коммуникативной модели общества.

Шевцов С. П. Философские аспекты политической и экономической интеграции.

Підведення підсумків та закриття конференції

У підготовці конференції взяли участь викладачі, студенти, магістранти, аспіранти, докторанти, співробітники:

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

економіко-правового факультету:

– кафедра загальноправових дисциплін та міжнародного права;

Інституту математики, економіки і механіки:

– кафедра загальної психології та психології розвитку особистості;

Інституту соціальних наук:

– кафедра історії та світової політики;

– кафедра міжнародних відносин;

– кафедра політології;

– кафедра соціології;

історичного факультету:

– кафедра історії України;

– кафедра нової та новітньої історії;

факультету романо-германської філології:

– кафедра зарубіжної літератури;

філософського факультету:

– кафедра культурології;

– кафедра філософії і основ загальногуманітарного знання;

– кафедра філософії природничих факультетів

Одеського коледжу транспортних технологій

Одеського літературного музею

Одеського національного морського університету

– кафедра українознавства, історико-правових та мовних дисциплін

Одеського регіонального інституту державного управління

Національної академії державного управління

при Президентіві України

– кафедра державного управління і місцевого самоврядування;

– кафедра філософських і соціально-політичних наук

Одеської національної академії зв'язку імені О. С. Попова

– кафедра філософії та історії України

Одеської національної академії харчових технологій

– кафедра соціології, філософії та права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

– філософський факультет (відділення політології);

– філологічний факультет

Криворізького державного педагогічного інституту

Криворізького національного університету

– кафедра історії України

Пермської філії національного дослідного університету

«Высшая школа экономики»

– кафедра гуманітарних дисциплін

Українського католицького університету (Львів)

– гуманітарний факультет;

– кафедра медіакомунікацій школи журналістики і медіакомунікацій

Українського центру культурних досліджень (Київ)

Черкаського державного технологічного університету

– кафедра філософії

Щиро дякуємо всім!

Запрошуємо до участі у подальшій спільній роботі всіх зацікавлених у проблематиці програми

Довідки за тел.: (048) 700-69-50,

094 952-99-50, 098 413-83-26

razum@onu.edu.ua, razum@ukr.net

http://onu.edu.ua/uk/science/sprograms

Програма 3-ї науково-практичної конференції

**«Феномен тоталітаризму,
його прояви та шляхи подолання»**

Оригінал-макет виготовлено
в Одеському академічному центрі МАН

Підп. до друку 06.04.2015. Формат 60×84¹/₁₆
Гарнітура PT Sans. Умов.-друк. арк. 1,16
Тираж 50. Зам. № 1113

Видавець і виготовлювач —
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

*Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4215 від 22.11.2011*

Україна, 65082, Одеса, вул. Єлісаветинська, 12
Тел.: (048) 723-28-39; e-mail: druk@onu.edu.ua